

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXII. Gratiarum actio Imperatoris, quâ victorias & reliqua bona sua Christo accepta fert; & confutatio Maximini tyranni, qui persecutionis crudelitate Christianae religionis gloriam auxerat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

rationis tuæ qua opus habebamus, gratias debemus. At vulgus hominum tui auxilii expers, præ insito quo adversus te flagrat odio, Deum ipsum averfatur: nec intelligit, suæ ipsius ac reliquorum impiorum vitæ causam, ex divini Numinis cultu atque obsequio pendere. Totus enim mundus & quæcumque in mundo continentur, illius est possessio.

CAPUT XXII.

*Gratiarum actio Imperatoris, qua victorias & reliqua bona sua Christo accepta fert: & confutatio Maximini Tyranni, qui persecutionis crudelitatem Christiana religionis gloriam au-
xerat.*

Equidem meam felicitatem meâque omnia pietati accepta refero. Testes sunt rerum eventus qui ex voto mihi responderunt: testes sunt pugnae atque victoriæ, & tropæa de hostibus parata. Scit & laudibus ea celebrat urbs Roma. Idem sentit populus urbis mihi carissimæ: licet falsa spe deceptus, indignum sua majestate principem elegerit: qui mox convenientem sceleribus suis exitum fortitus est. Verum ea nunc commemorare, nefas esse arbitror: mihi præsertim qui te, pietas, alloquor: & qui curam omnem ac diligentiam adhibeo, ut te castis sermonibus bonisque verbis compellem. Dicam tamen aliquid, quod nec turpe nec indecorum videbitur. Bellum inexpiabile: plenum amentia & maudita crudelitatis, adversus te, pietas, & adversus omnes sanctissimas Ecclesias tuas à tyrannide gerebatur. Nec decrant in urbe Roma, qui tantis malis & publica calamitate latebantur. Erat & campus ad prælium constitutus. Tum verò tu in medium progressa, temetipsam ultro tradidisti, fide in Deum fulta atque innixa. At crudelitas hominum impiorum, cum instar flammæ obvia quæque depasta esset, admirabilem quandam & celeberrimam tibi gloriam conciliavit. Hinc enim stupor ac veneratio tui, spectatores ipsos invasit. Ac tortores quidem ac carnifices, in cruciandis piorum corporibus defessos, & ad inopiam consilii redactos cernere licebat: vincula autem resoluta, laxatos equuleos; & restinctas quæ admovebantur flammæ: contra verò invictam constantiam ac libertatem piorum, qui ne tantulum quidem de gradu suo dimovebantur. Talia igitur aggressus quid profecisti, omnium hominum impiissime? Quæ malum, causa fuit furoris

A Πληρείας, διὰ τὴν ἐμφυτον πρὸς σε αἰτίαν, καὶ τὸν Θεὸν ἀποσρέφειν. καὶ αὐτὴν τὴν αἰτίαν ὅλως τῇ ζῆν καὶ εἶναι αὐτὸν τε καὶ τοὺς λοιπὰς δυσεβείας, ἐκ τῆς πρὸς τὸ κρείττον καὶ θεοκλήτου ἡγετῆσαι πᾶς τοῦ κόσμου κλήμα, καὶ ὅσα ἐστὶν ἐν κόσμῳ.

Κεφ. KB.

Εὐχαριστία Χριστῷ τὰς νίκας καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ βασιλεὺς γράσσει, καὶ ἐλέγχεται καὶ αὐτὸν τυραννὴν Μαξιμιανὸν καὶ τοὺς διαρμυμένους ἀδελφὴν ἐν τοιαύτῃ σατιᾷ.

Eγὼ μὲν τῆς εὐτυχίας τῇ ἐμαυτῷ καὶ τῇ ἐμῇ πάντων, αἰτιῶμαι τὴν εὐχαιρομαρτυρεῖν καὶ ἡ ἐκείσεως τῇ κατ' εὐχαιρομαρτυρίαν ἀνδραγαθία νικαὶ κατὰ τὴν πόλιν τῶν τεόπαια σιωποῦν καὶ μετ' εὐφροσύνης ἐπαίνει καὶ ἡ μεγαλόπολις, βέλτεται δὲ καὶ ὁ δῆμος τῆς φιλτάτης πόλεως, εἰ καὶ πρὸς ταῖς σφαλεραῖς ἐλπίσιν ὀξυπατηθεὶς, ἀνέξιον ἑαυτῆς πρὸς εἰλεῖτο πρὸς ἀτίμω καὶ ἀκαχρήμα ἰάλω, προσηκότως τε καὶ ἀξίως τῶν ἑαυτῷ τέλει μνημένοισι, ὧν ἔμελλε δαπνισμὸν νεύσαι, μάλιστα ἐμοὶ τῷ διαλεγόμενῳ πρὸς σε, καὶ πᾶσαν ὀπμήλειαν ποιᾶμεν, πᾶς δὲ ἀγαθὴ καὶ εὐφήμοις διαλέξεσι περὶ τῶν αἰμάτων. ἐρῶ δὲ τίς τις, ἐκ τῆς ἀχρημον ἐλάττω καὶ ὑπερβάλλων μέντοι μανία καὶ ἀμνηστία θεοσεβείας, καὶ πᾶσαι ταῖς ἀγνωσταῖς ἐκκλησίαις ὑπὸ τυραννῶν πόλεμος (ὅς) ἀπονοδῶ καὶ ἐκ ἐπέλειψαν ἰσως τῶν ἐν τῇ Ρώμῃ, τηλικαύτοις ὀπχαίροισι δημοκρατικοῖς παρεσκευάσθω δὲ καὶ πεδίον τῇ μαχρῇ σὺ τῇ περὶ θύσῃ, ἐπέδωκας σεαυτῇ ἐν εἰδομένη τῇ πρὸς Θεὸν πίσει. ζητῶν δὲ δυσεβῶν ὁμοθυμῶν, δίκην πρὸς ἀκατάπαυστον ὀπνημοσμένην, θαυμασθῆναι καὶ διαπαντὶ αἰοῖδιμον ἐνδοξίαν προσήψῃ (ὅς) σεβας γὰρ ταῦτα εἶχε τὰς θεωμένους αὐτὰς. τὰς καὶ οὖν δημῶν ἐς ἐρεβλῆντας τὰ τῶν εὐσεβῶν σώματα, ἢν ἰδεῖν κάμνοντας ἐκ διασπαστικῆς πρὸς τὰ δεινὰ. παρῆμεντες τῇ τῶν δεσποτικῶν γε βασάνων αὐτὰς ἐκλύτες. καὶ τὰς προσφερομένας καύσας ἀμαυρομένας. καὶ ἐδὲ πρὸς ὀλίγον ὀκλαζόντων τὴν πύρρῃ σίαν. τί οὖν ταῦτα τολμῶν ὥνησας ἢ δυνάμεις ἐβλάτε; τί τὸ αἶπον τῆς ἐκείσεως τῶν φρενῶν;

ταῖς ἐρεῖς ὅτι διὰ τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς ἡμῶν
 ἡσυχίαν τῆς; ἢ ποίαν πᾶν τὸ θεῖον φύσεως ἀ-
 ξίαν λαμβάνει ἐννοίαν; ὁργίλως ἡ γῆ καὶ σὲ τοὺς
 Θεοὺς εἶναι. εἰ δ' ὅμως ἦσαν τοιοῦτοι, ἐχρὴν θαν-
 μάξω μᾶλλον αὐτῶν τὴν παραίρεσιν, ἢ πε-
 θαρχεῖν τοῖς ἀναιδέσι παρὰ γὰρ ἡμῶν, δι-
 καιῶν ἀνδρῶν σφαγὰς ἀδικῶς ἐπὶ τῶν τῶν.
 εἰς ἵσως διὰ τὰ ὑπὸ τῶν παρὰ γὰρ ἡμῶν νομισθέν-
 τα καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπολήψιν συγχωρεῖν.
 καὶ γὰρ ἐστὶ παρὰ πλῆθυσιν τοῖς δρωμένοις τὰ νο-
 μιζόμενα, μᾶλλον τε καὶ τῆς αὐτῆς ἀφροσύνης
 ὡς ἡσυχίας εἶναι τινὰ δυνάμιν ἔξαιρετον, ὅν
 τοῖς ὑπὸ τεκτόνων καὶ δημιουργῶν ἐκδοασ-
 μένοις ἀνθρωπομορφοῖς τοιγάρτοι παρὰ
 ταῦτα πᾶσαν ποιήσιν ἐπιμελείαν,
 ὅπως μήποτε ῥυπαρὴν μεγίστην καὶ ἔξαι-
 ρέτω Θεῶν ἀνθρωπίνης δεομένων ἐπιμελείας
 (εἰδὼτα.)

Κεφ. ΚΓ'.

πρὸς τὴν ἡμετέραν θρησκείαν καὶ ὅτι χαίρει τοῖς ἐν ἀρετῇ βίον
 τὸν Θεόν καὶ κατὰ κρίσιν ἀποδοῦναι καὶ ἀποδοῦναι.

ΑΝΤΕΞΕΤΑΖΕ τὴν ἡμετέραν θρησκείαν
 πρὸς τὰ ὑμέτερα. ὅσον ἐνταυθα μὲν, ὁ-
 μοιότητα καὶ διακρίσεως φιλανθρωπία. ἐ-
 λεγχέτω ἡ παιδεία, καὶ θεοφιλία, ὅσον ὅλε-
 ρος φέρον. θρησκείαν ἡ ὅσον ὡμότης
 ἀλλοτρίων. καὶ πῶς εἰδικεῖν, πρῶτον
 μὲν πρὸς τὸν Θεόν, ἔπειτα ἡ καὶ πρὸς τὴν
 φύσιν τῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν. ἐλεγχέτω δὲ
 τῶν ἐπὶ πολέμῳ ἡ τύχη. ἀπλῶς ἡ βίος, καὶ
 ἡ ποικίλη τῇ πανουργίᾳ τὴν πονηρίαν ἐπικα-
 λυπόμενα. τῶν ὄντων Θεὸς καὶ τῆς μονα-
 ρχίας γνώσις. ἡ δὲ ἐστὶν ἀληθὺς Θεοσέβεια. ἡ δὲ
 ἐλεγχέτω θρησκεία, ἡ παντελῶς ἀχρεῖα
 ὅσον ἐμφορὴν βίος. ὅν οἱ μεπόντες, ὡς διὰ
 λαφύρεα σεμνῆς τινὸς ἐπὶ τὸν αἰέναν πο-
 ρεύονται βίον. ἐδεῖς γὰρ ὅλους τελευτᾶ, ὁ τὸν
 τοιοῦτον ἐν τῇ σάμῳ βίον, καταβρύων τε
 τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος. πληροῖ ἡ μάλ-
 λον τὴν παρὰ γὰρ ἡμῶν ἀπὸ Θεοῦ λείπε-
 ραν, ἡ δὲ ἀποδοῦναι. ὁ γάρτοι τὸν Θεόν ὁμολο-
 γήσας, ἐξέταται παρὰ γὰρ ἡμῶν ὡς ἐξ ἐξου-
 αλ. ἐν γὰρ τὴν ἀνάγκην ὑποσάς, τὴν τῆς
 καρτερίας πείραν, ἐφόδιον ἔχει τῆς πρὸς τὸν
 Θεόν ευμενείας. ἐδεῖ γὰρ ἀμφίβολον, τὴν

A tui? Dices fortasse, in honorem Deorum
 hæc à te gesta. At quorum Deorum? Aut
 quam notionem divinam dignam naturam
 animo concepisti? Deosne perinde atque
 te iracundos esse existimabas. Quod si
 tales erant, eorum potius consilium mi-
 rari oportebat, quam impudentibus
 mandatis quibus justos viros injuste tra-
 cidari jubebant, obtemperare. Sed for-
 te dices, te ob instituta majorum, & pro-
 pter hominum opinionem ista gessisse.
 Ignosco. Sunt enim instituta illa, his que
 à te geruntur simillima, & ex unius ejus-
 demque imperitiae fonte manantia. Ex-
 istimasti forsan eximiam quandam in-
 esse vim atque virtutem, in simulacris à
 fabris & artificibus humana effigie for-
 matis. Idcirco igitur ea colebas; sum-
 mam adhibens curam ac sollicitudinem,
 ne sordibus inquinarentur. Magni sci-
 licet ac precipui Divi hominum curam in-
 digent.

CAPUT XXIII.

De Christianorum institutis: & quod Deus di-
 ligat eos qui virtutem sectantur: & quod
 judicium ac retributionem sperare
 oportet.

CONFER si placet religionem nostram,
 cum tuis ritibus. Nonne apud nos
 quidem, germana concordia & perpe-
 tua humanitas? nonne apud nos repre-
 hensio culpæ est ejusmodi, quæ corre-
 ctionem afferat, non perniciem: & cu-
 ratio quæ ad salutem proficiat, non ad
 crudelitatem. Nonne apud nos sincera
 fides, primum quidem erga Deum: de-
 inde verò erga naturalem hominum so-
 cietatem? Nonne apud nos misericor-
 dia erga eos quos fortunæ calamitas op-
 presserit? Nonne vita simplex, nullo si-
 mulationis fūco occultam tegens im-
 probitatem; & veri atque unius Dei cun-
 cta moderantis cognitio? Hæc est vera
 pietas; hæc integræ atque incorruptæ re-
 ligio. Hæc sapientissima vivendi ratio;
 quam qui amplexi sunt, tanquam augu-
 sta quadam via ad æternam vitam ten-
 dunt. Nemo enim qui hujusmodi vive-
 di rationem inierit, & qui animum ha-
 beat ab omni corporis labe purgatum,
 moritur omnino; sed functionem sibi à
 Deo indictam implere, potius quam
 mori dicendus est. Is namque qui Deum
 confessus est, nec contumeliæ cedit nec
 iracundiæ. Sed forti animo necessita-
 tem sustinens, tolerantia suæ experi-
 mentum, velut viaticum quoddam ha-
 bet ad conciliandam sibi divini Nu-
 minis clementiam. Neque enim du-